

Opis ruin Zamku Wysokiego w Grudziądzu, wg stanu z września 2015 r.

Marek Szajerka
Koło Miłośników Dziejów Grudziądza
25 listopada 2015 r.

Założenia prezentacji

- Prezentacja ta ma pokazać, czy tablice informacyjne, umieszczone przy reliktach budowli Zamku Wysokiego są adekwatne do jego pierwotnego stanu.
- Wiadomo, że nie jesteśmy w stanie poznać idealnie jego pierwotnego kształtu, ale są jakieś granice interpretacji, których w świetle zastanych relikatów i naturalnego ukształtowania terenu przekroczyć nie można.

Plan geodezyjny Góry Zamkowej, stan z 2007 r. Wg tego planu próg bramy od południa jest na wysokości ok. 60 m n.p.m. a poziom dziedzińca przy studni na wysokości ok. 64,5 m n.p.m. Brzeg Wisły na wysokości ok. 21-22 m n.p.m.

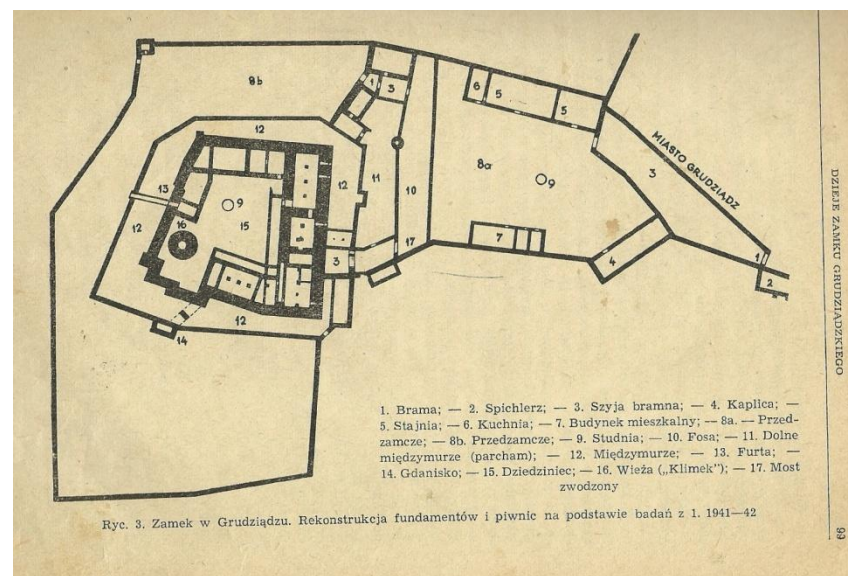

Początek zwiedzania

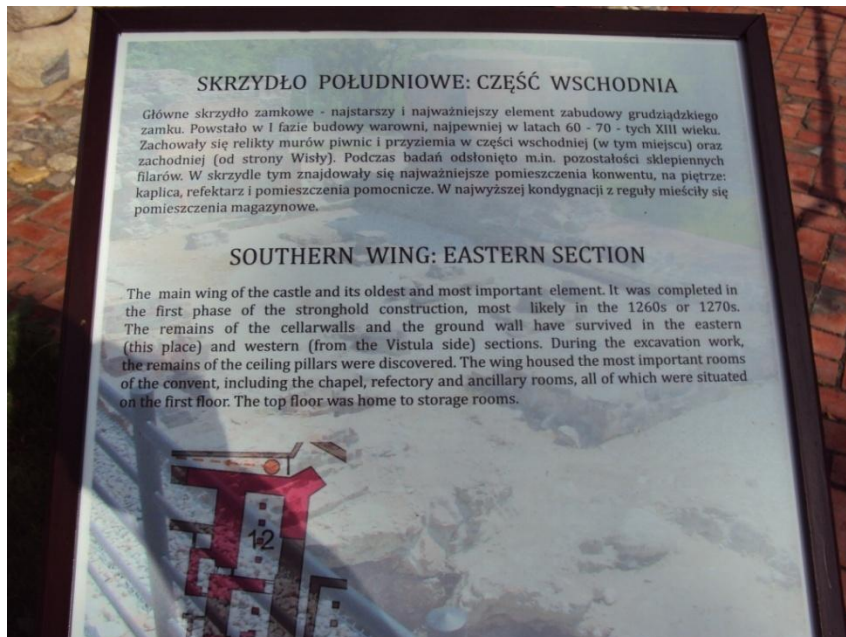
PLAN ORIENTACYJNY

PLAN H. JACOBIEGO Z L. 1941-43

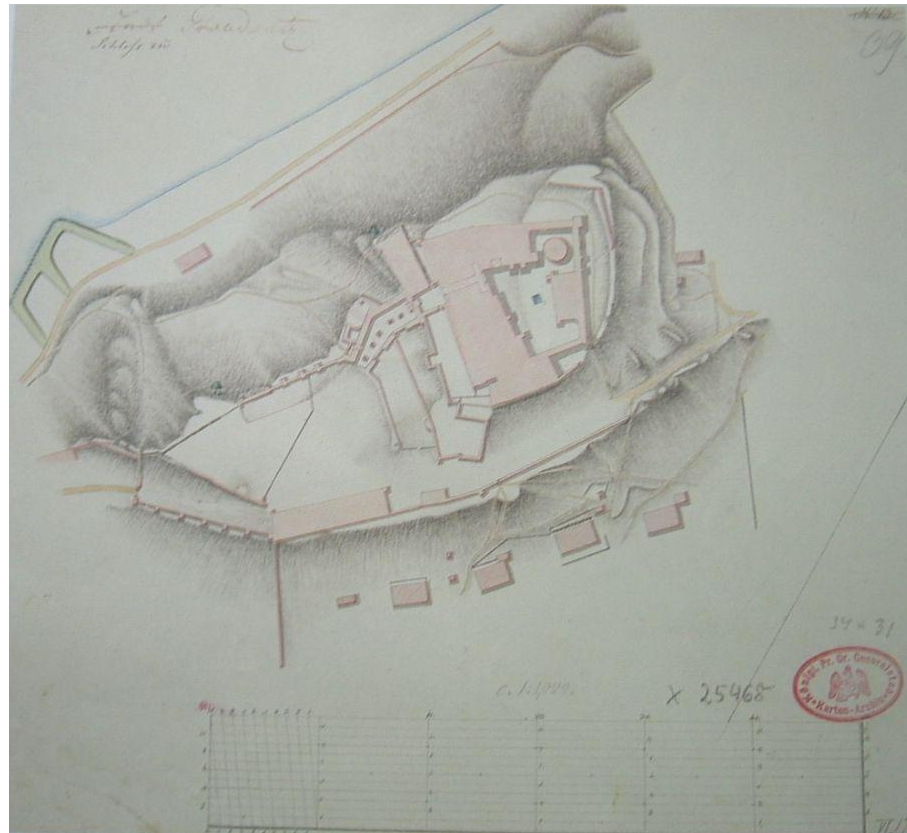

Skrzydło południowe, część wschodnia z kaplicą

- Turysta został poinformowany, że jest to pozostałość najstarszego skrzydła zamku z l. 1260-1270, gdzie na piętrze była m.in. kaplica.

Oryginalny plan Zamku Wysokiego z ok. 1750 r., którego nie pokazano. Jest to plan geodezyjny obiektu z siatką transwersalną, służącą do powiększania fragmentów planu, jego kadrowania.

Kurtyna wschodnia

**RZEKOMA GRUBOŚĆ
KURTyny, OK. 3-4 M.**

**BRAK TAKIEJ
KURTyny
W L. 2008-2009**

Lico strony północnej fundamentu, brak śladów rozbiórki w kierunku północnym

STAN W 2008 R.

**PORÓWNANIE
FUNDAMENTU PRZY
KOMINIE, KTÓRY
DOWODNIE NIE BYŁ
ROZBIERANY**

Pomieszczenie I kondygnacji, sklepienie zawaliło się w 1603 r.

**POMIESZCZENIE Z
POSADZKĄ NA
POZIOMIE 0,
OK. 60 M N.P.M.**

**WG OPISU BYŁ TU W
XVIII W. USTĘP.**

Kanał ściekowy

KANAŁ ŚCIEKOWY

TABLICA INFORMACYJNA

Wieża Klimek

TABLICA INFORMACYJNA

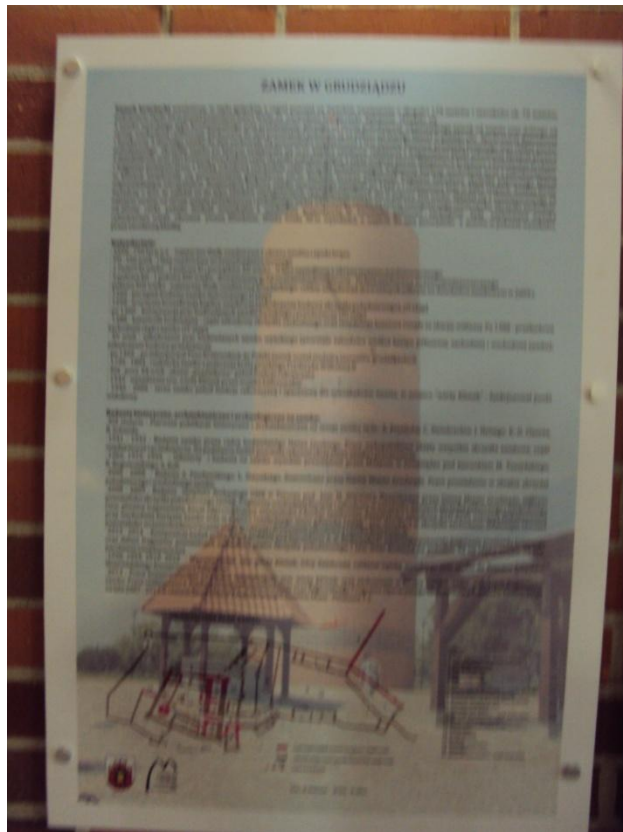

KOMENTARZ

- Informacja o rzekomym jedynym wejściu na wysokości ok. 15 m.
- Turysta nie jest poinformowany, że poziom dziedzińca przy wieży, w porównaniu z 2007 r. został obniżony o ok 1,5 m a wejście było w innym miejscu.

Wnętrze wieży

RYS HISTORYCZNY

**W ŚREDNIOWIECZU,
RZEKOMO GÓRA
ZAMKOWA MIAŁA
WYSOKOŚĆ OK. 81-82
M N.P.M.**

- Rys historyczny zawiera informację, że zamek wzniesiono ok. 60 m nad poziomem lustra Wisły.

ZAMEK W GRUDZIĄDZU

Zamek krzyżacki wzniesiony w stylu gotyckim z cegieł powstał na wysokim wyniesieniu o długości 170 metrów i szerokości ok. 70 metrów, położonym około 60 m ponad poziomem lustra Wisły, na wschodnim brzegu rzeki. Założenie składało się z zamku wysokiego typu konwentualnego oraz przedzamczy: górnego od strony południowej, oddzielającego zamek od miasta oraz dolnego od strony wschodniej i północnej. Zachowane do dziś pozostałości położone są na północ od Starego Miasta w pobliżu ulic Spichrzowej, Ratuszowej i Zamkowej. Z dawnego zamku do dziś zachowały się pozostałości międzymurza z tzw. Domem Komtury, przejazdu bramnego oraz reliktów piwnic południowego skrzydła zamku (w którym znajdowała się m.in. kaplica zamkowa, refektarz) z fragmentami klatki schodowej łączącej piwnice z dziedzińcem oraz szczytów bramnej (wschodnia część skrzydła południowego), a także wnętrza piwnic sklepionych krzyżowo z kamiennym brukiem i fragment pomieszczenia z klatką schodową (zachodnia część skrzydła południowego), fragmenty kurtyny wschodniej wraz z zabudowaniami, w których znajdowały się pomieszczenia gospodarcze (m.in. kuchnia, browar, piekarnia), fragment zabudowy skrzydła północnego (kanał odprowadzający nieczystości). Rozpoczęcie budowy zamku murowanego nastąpiło po 1260 r. i realizowane było w kilku etapach. Analiza formy świadczy o tym, że należał on do typu zamków nieregularnych, charakterystycznych dla II połowy XIII wieku. Składał się z rozmieszczonego na niższym tarasie od strony miasta przedzamcza i położonego wyżej właściwego zamku na rzucie nieregularnego czworoboku. Skrzydło zachodnie, od strony rzeki, pełniło funkcję mieszkalną, a wschodnie gospodarcze. W narożniku północno-zachodnim była usytuowana wysoka, cylindryczna wieża obronna zwana Klimkiem. Wieża miała 30 m wysokości, a wejście do niej prowadziło z murów w połowie wysokości, przez zwodzoną kładkę.

Kalendarium:

Tunel bramny

**WG OPISU MOŻNA BYŁO
WJECHAĆ NA DZIEDZINIEC
TUNELEM, PRZY RÓŻNICY
POZIOMÓW OK. 4-5 M. NALEŻ
PAMIĘTAĆ, ŻE NAD TUNELEM
BYŁY POMIESZCZENIA
Z POZIOMĄ POSADZKĄ**

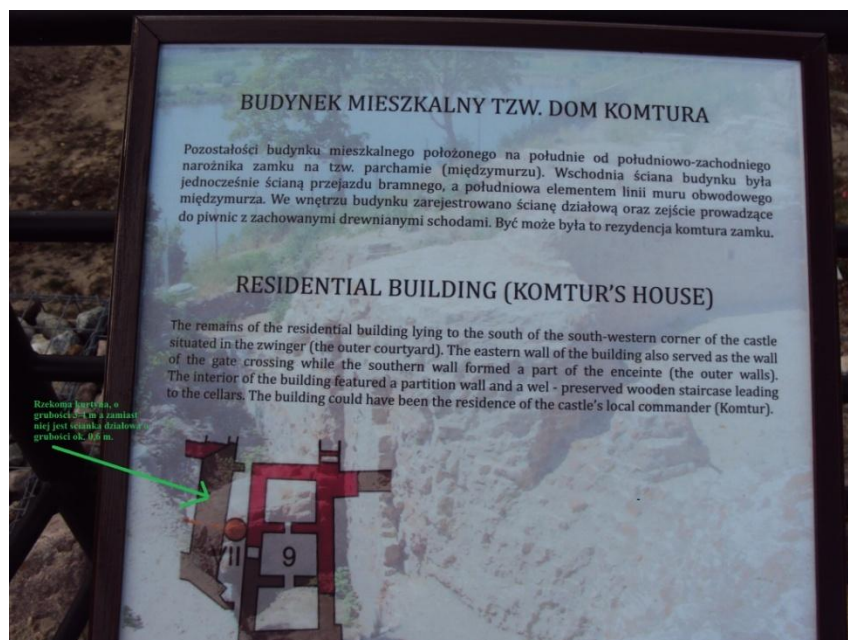
WIDOK NA TUNEL BRAMNY

Tunel bramny

Rzekoma kurtyna południowo-zachodnia

Różnica poziomów w tunelu bramnym

Zniszczone w 2014 r. wejście do skrzydła południowego, między kaplicą a spiżarnią

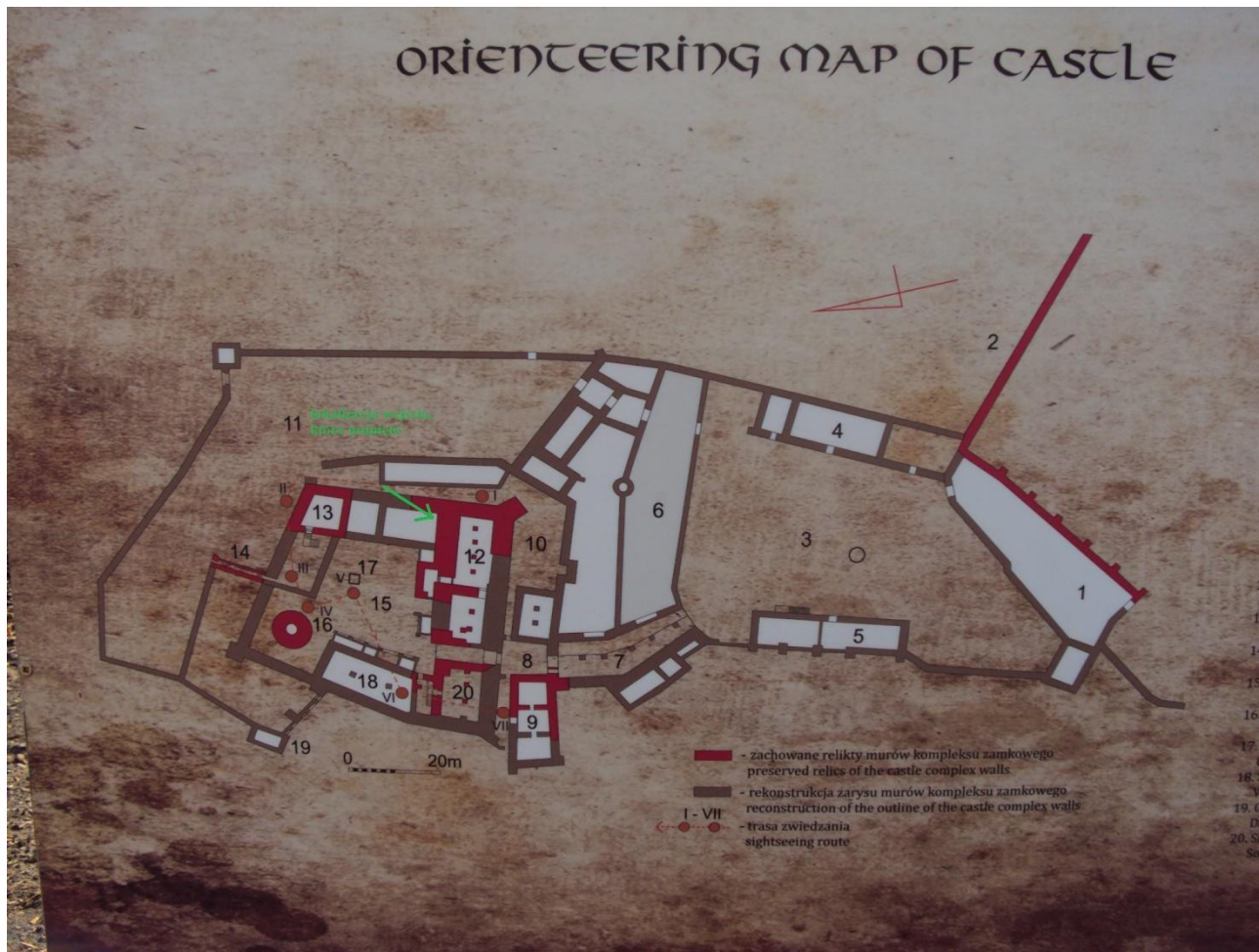
WEJŚCIE W 2009 R.

ROK 2015

Brak informacji o tym wejściu w opisie

Likwidacja reliktów pomieszczenia po stronie wschodniej w 2014 r., bo nie pasowało do „oficjalnego” planu Zamku Wysokiego

STAN W 2009 R.

STAN W 2015 R.

Lokalizacja kaplicy zamkowej

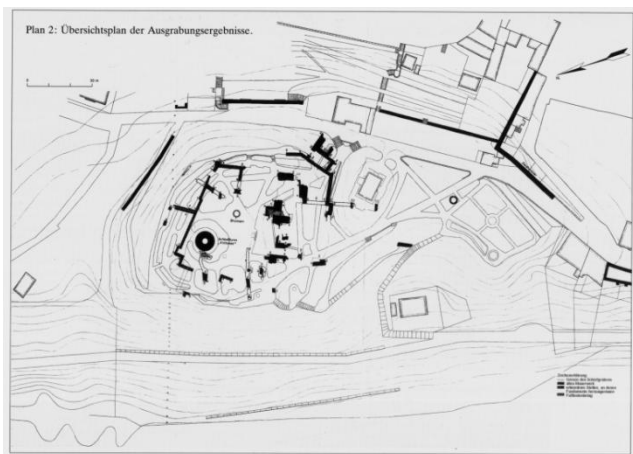
- W tym miejscu wg oryginalnego planu Zamku Wysokiego była Kaplica Zamkowa

Strony północna i wschodnia wg H. Jacobiego

**INWENTARYZACJA WYKOPÓW.
PO STRONIE WSCHODNIEJ, W
ŚRODKU NIE KOPAŁ. PO STRONIE
PÓŁNOCNEJ ŚLADÓW KURTYNY
TEŻ NIE ODKOPAŁ. NIE ZROBIŁ
TAM WYKOPÓW PONIŻEJ 63-64 M
N.P.M., Z WYJĄTKIEM
POMIESZCZENIA I
KONDYGNACJI PO STRONIE
WSCHODNIEJ, POSADZKA NA
POZIOMIE OK. 59-60 M N.P.M.**

ZDJĘCIA Z L. 2008-2009

Opinia ś.p.dr.Antoniego J. Pawłowskiego o różnicach poziomu, z 2007 r.

Po usunięciu gruzu z wnętrza wieży do poziomu około 60 cm poniżej korony zachowanych ścian i odsłonięciu w przyziemiu do wysokości około 2 m lica zewnętrznego możemy stwierdzić, że w tej partii zostało ono w całości przemurowane w mieszanym wątku warstwowym główkowo-wozówkowym zapewne na początku XX w. z wykorzystaniem cegły maszynowej o rozmiarach cegieł gotyckich. W tej sytuacji nie byliśmy w stanie określić oryginalnego wątku, gdyż w trakcie prac konserwatorskich lico zostało w całości skute, a nowe oblicowanie wsparto na kamiennej podwalinie dostawionej do pierwotnego kamiennego lica wieży, w poziomie dolnej partii przyziemia w tym miejscu w odróżnieniu od wyników badań H. Jacobiego i wykopu sondażowego z 1992 r., według których pierwotny poziom dziedzińca zamkowego był ok. 4 m poniżej obecnego przy studni zamkowej, usytuowanej po południowo-wschodniej stronie wieży. Takie stwierdzenie w świetle dokonanego w tym roku odkrycia nie ma żadnego uzasadnienia w odniesieniu do południowej części dziedzińca zamkowego, między wieżą Klimek a studnią zamkową. Gdybyśmy przyjęli takie dane dla tej części dziedzińca, to wówczas okazałoby się, że fundament wieży Klimek znajduje się powyżej poziomu dziedzińca, co musimy uznać za całkowicie niewiarygodne. Dlatego też sądzimy, że poziom dziedzińca mógł być nieco zróżnicowany wysokościowo, a wysokości wynikające z wcześniejszych badań dotyczą poziomu posadzek w piwnicach poszczególnych skrzydeł zamku a nie dziedzińca, jak sugerują ich autorzy.

W trakcie ostatnich prac konserwatorskich wtórne lico zostało wysunięte około 10 cm przed pierwotne, gdyż z obecnych pomiarów wynika, że wieża w poziomie obecnego przyziemia w narwie zewnętrznej ma około 9,3 m

Zdjęcie z badań dr. A. J. Pawłowskiego. Fundament Klimka na wysokości ok. 62 m n.p.m., ok. 2 m powyżej poziomu o wg H. Jacobiego i archeologów toruńskich.

Ocena własna

- Jaka jest rzetelność opisów reliktyw Zamku Wysokiego wg stanu z września-października 2015 r.?
- Każdy z Państwa wyrobi sobie własną opinię po tej prelekcji, moich wcześniejszych na ten temat, samodzielnego zwiedzenia ruin oraz wykładu dr. hab. Marcina Wiewióry, wygłoszonego w Muzeum, w d. 27.11.2015 r.
- Proponuję przed piątkowym wykładem pójść na Górę Zamkową i zweryfikować podane przeze mnie informacje.

Dziękuję Państwu za uwagę
